

understreges, at normtal anvendt på universitetsforhold giver betydelige ulemper, som må vejes op mod deres fordele.

5. *Konklusionen* på denne kommentar må være, at konsistoriums fordeling af universitetets bevillingsramme er et politisk problem, som ikke »løses« ved hjælp af planlægningsmetoder, og at den foreslåede metode kun påfører universitetet unødige omkostninger til informationsudveksling og -behandling.

Den foreslåede model må imidlertid sin uanvendelighed til trods betragtes som et forsøg på at hjælpe konsistorium gennem de årligt tilbagevendende ressourcefordelingsproblemer. Det er ubestrideligt, at konsistorium kan have en sådan hjælp behov. Denne hjælp skal imidlertid være realistisk i relation til universitetets organisatorisk-politiske opbygning. Konsistorium er et politisk forum og ressourcefordelingen et politisk problem.

Rolf Norstrand og Sten Sverdrup-Jensen
Økonomisk Institut, Københavns Universitet

Litteratur

- KORNAI, J. og T. LIPTÁK. 1965. Two-level planning. *Econometrica* 33: 141-69.
MALINVAUD, E. 1968. Notes sur l'étude des procédures de planification. *Canadian Journal of Economics* 1: 16-36.
WEITZMAN, M. 1970. Iterative multilevel planning with production targets. *Econometrica* 38: 50-65.

Svar

Den omtalte artikel er skrevet for ca. 2 år siden (december 1971), og de følgende kommentarer er derfor i højere grad udtryk for de meninger jeg i dag (oktober 1973) har om decentraliseret planlægning end de meninger jeg havde i 1971.

ad. pkt. 2. Forfatterne undrer sig over, at jeg tager udgangspunkt i Kornai-Lipták's procedure, når de procedurer som er anvist af Weitzman og Malinvaud ligger min procedure nærmere. Nu er det lettere at være klog ex-post, idag ville jeg nok være begyndt et andet sted. Den procedure jeg lægger op til har ganske rigtigt ikke meget med Kornai-Lipták's procedure at gøre. Det, fra mit synspunkt interessante ved Kornai-Lipták's procedure, er brugen af centralt allokerede ressourcebudgetter, modsat brugen af interne priser. Sådanne ressourcebudgetter er efter min praktiske erfaring langt lettere at forstå på sektorniveauet, specielt hvis sektorniveauet ledes af personer med en mangelfuld indsigt i økonomisk teori, hvilket er reglen snarere end undtagelsen.

På den anden side er konvergens af Kornai-Lipták proceduren, som bekendt yderst langsom, hvilket gør den uanvendelig fra et praktisk synspunkt. Centerniveauet må gøre alt hvad der er muligt for at ramme den rigtige løsning hurtigst muligt, få plan-revisioner. Derfor indføres den centrale model, som primært kan spille på de globale restriktioner.

En teoretisk mere afklaret behandling af min decentraliserede planlægningsprocedure vil i foråret 1974 fremkomme i *Swedish Journal of Economics* med titlen: »Multilevel Planning with Conflicting Objectives«.

Den afgørende svaghed ved de traditionelle decentraliserede planlægningsprocedurer er at man forudsætter at sektorerne kender og accepterer den centrale målsætning inden ressourcefordelingsprocessen påbegyndes.

Denne forudsætning er ikke opfyldt ved universitetsbudgetteringen. For det første er interessekonflikterne åbenbare og for det

understreges, at normtal anvendt på universitetsforhold giver betydelige ulemper, som må vejes op mod deres fordele.

5. *Konklusionen* på denne kommentar må være, at konsistoriums fordeling af universitetets bevillingsramme er et politisk problem, som ikke »løses« ved hjælp af planlægningsmetoder, og at den foreslåede metode kun påfører universitetet unødige omkostninger til informationsudveksling og -behandling.

Den foreslåede model må imidlertid sin uanvendelighed til trods betragtes som et forsøg på at hjælpe konsistorium gennem de årligt tilbagevendende ressourcefordelingsproblemer. Det er ubestrideligt, at konsistorium kan have en sådan hjælp behov. Denne hjælp skal imidlertid være realistisk i relation til universitetets organisatorisk-politiske opbygning. Konsistorium er et politisk forum og ressourcefordelingen et politisk problem.

Rolf Norstrand og Sten Sverdrup-Jensen
Økonomisk Institut, Københavns Universitet

Litteratur

- KORNAI, J. og T. LIPTÁK. 1965. Two-level planning. *Econometrica* 33: 141-69.
MALINVAUD, E. 1968. Notes sur l'étude des procédures de planification. *Canadian Journal of Economics* 1: 16-36.
WEITZMAN, M. 1970. Iterative multilevel planning with production targets. *Econometrica* 38: 50-65.

Svar

Den omtalte artikel er skrevet for ca. 2 år siden (december 1971), og de følgende kommentarer er derfor i højere grad udtryk for de meninger jeg i dag (oktober 1973) har om decentraliseret planlægning end de meninger jeg havde i 1971.

ad. pkt. 2. Forfatterne undrer sig over, at jeg tager udgangspunkt i Kornai-Lipták's procedure, når de procedurer som er anvist af Weitzman og Malinvaud ligger min procedure nærmere. Nu er det lettere at være klog ex-post, idag ville jeg nok være begyndt et andet sted. Den procedure jeg lægger op til har ganske rigtigt ikke meget med Kornai-Lipták's procedure at gøre. Det, fra mit synspunkt interessante ved Kornai-Lipták's procedure, er brugen af centralt allokerede ressourcebudgetter, modsat brugen af interne priser. Sådanne ressourcebudgetter er efter min praktiske erfaring langt lettere at forstå på sektorniveauet, specielt hvis sektorniveauet ledes af personer med en mangelfuld indsigt i økonomisk teori, hvilket er reglen snarere end undtagelsen.

På den anden side er konvergensen af Kornai-Lipták proceduren, som bekendt yderst langsom, hvilket gør den uanvendelig fra et praktisk synspunkt. Centerniveauet må gøre alt hvad der er muligt for at ramme den rigtige løsning hurtigst muligt, få plan-revisioner. Derfor indføres den centrale model, som primært kan spille på de globale restriktioner.

En teoretisk mere afklaret behandling af min decentraliserede planlægningsprocedure vil i foråret 1974 fremkomme i *Swedish Journal of Economics* med titlen: »Multilevel Planning with Conflicting Objectives«.

Den afgørende svaghed ved de traditionelle decentraliserede planlægningsprocedurer er at man forudsætter at sektorerne kender og accepterer den centrale målsætning inden ressourcefordelingsprocessen påbegyndes.

Denne forudsætning er ikke opfyldt ved universitetsbudgetteringen. For det første er interessekonflikterne åbenbare og for det

andet er det tvivlsomt, hvori koordinatio-
nen består.

Da ressourcefordelingen i vid udstræk-
ning fastlægges ved en politisk proces vil
»målsætningen« naturligvis svinge stærkt
over tiden, hvilket gør det yderligere vig-
tigt at sikre sektorerne en formel indika-
tion af væsentlige præmisser bag ressource-
fordelingen. Det er i min procedure udtrykt
ved de produktionsmål som ledsager res-
sourcetildelingen.

Uanset at ressourcefordelingen er poli-
tisk må det dog formodes at være hensigts-
mæssigt at man centralt ved hvad man gør.
Dette kræver et vist indblik i sektorerne
individuelle forhold og potentielle mulig-
heder.

Dette indblik kan imidlertid kun etable-
res, hvis sektorerne kan se deres fordel i at
afgive information, hvilket som minimum
må kræve at de herved kan »købe« sig til
lokale fordele.

ad pkt. 3. Jeg vil medgive, at min position
udenfor universitetet nok har fået mig til
at se på forholdene, som jeg mente de bur-
de være, snarere end hvordan de desværre
er nu og var for 2-3 år siden.

Angående brug af skyggepriser er jeg i
dag af den opfattelse, at de er komplet uan-
vendelige *uanset* niveau, p.g.a. usikkerhe-
den med hensyn til hvordan de er beregnet.

Om aggregeringen kun den bemærkning,
at den altid kan gennemføres, som det er
mest hensigtsmæssigt. Det korte og lange
er, at man på centerniveau drukner i tal,
hvis man forsøger at operere med samme
detailrigdom som på sektorniveau. Man
vinder trods alt intet ved decentralisering,
hvis centret fortsat vil have indsigt med
alle detaljer.

Kommentarerne angående behovet for

undervisning forekommer lidt naive. Be-
hovene kan naturligvis beregnes eller fast-
sættes efter ønske, vort udgangspunkt var
de af studieplanerne afledte *formelle behov*.
Spørgsmålet er naturligvis, om det overho-
vedet har mening at tale om et behov. Det
ville måske være mere rigtigt at lade cen-
tret stille krav om et minimalt udbud fra
hver sektor og dernæst tildele ressourcer,
således at sektorerne skulle have en reali-
stisk mulighed for at tilfredsstille kravene.
Det vil sige, at det egentlige planlægnings-
problem ligger i fastlæggelse af *output krav*
og ikke i fordeling af ressourcer.

ad pkt. 4 og 5. Disse afsnit er for så vidt ind-
læggets mest interessante, for her afsløres
den fundamentalt forskellige opfattelse af
begrebet planlægning. Jeg har aldrig i min
vildeste fantasi forestillet mig, at nogen
skulle kunne finde på at bruge en models
beregningresultat direkte ved en budget-
fordeling. Formålet er ikke at beregne den
optimale ressourcefordeling. Formålet er
at kunne beregne de *samlede konsekvenser* af
en politisk koalition, for at sikre at stillede
krav virkeligt er realistiske i relation til de
totale budgetrammer f. eks. i form af et for-
handlingsoplæg. Noget andet er, at fler-
niveau planlægning måske generelt er uin-
teressant i situationer, hvor centerniveauet
består af repræsentanter for sektorerne,
fordi centret (kollektivt) gennem sektor-
repræsentanterne har adgang til al rele-
vant information. I dette tilfælde opstår så
et spil mellem repræsentanterne, som på
sin side skal ledes mod en optimal koalition.
I denne situation kunne universitetets cen-
trale administration måske optræde som in-
formationskoordination.

Brug af normer fører efter min mening
ikke til noget som helst. Det tager år at

blive enige om disse talværdier, hvorefter man med usvigelig sikkerhed konstaterer, at normerne fører til ressourcebehov, der overstiger de til rådighed værende ressource-mængder.

Der gives ingen vidunderkur, der kan løse budgetplanlægningsproblemerne ved et universitet eller en anden organisation med tilsvarende karakteristika. Der vil altid være interessekonflikter og derfor også politiske beslutninger. Muligheden for at forbedre disse ligger primært i at sikre at de, der er involveret i beslutningsprocessen, forstår hvad de gør og hvorfor de gør det. Enhver model, der kan bidrage til at skabe en øget situationserkendelse, er en god model.

*Hans Jørgen Rasmusen
Nielsen og Rauschenberger A/S*

Gensvar

I Hans Jørgen Rasmusens svar har vi noteret os, at vore kommentarer til opgørelsen af behovet for undervisning anses for »lidt naive«. Dette skyldes nok, at vi som økonomer betragter behov som et relativt begreb, der ikke kan måles direkte, og iøvrigt aldrig har hørt om »formelle behov«. Når der i svaret stilles spørgsmålstegn ved selve behovsbegrebet samtidig med at det hævdes, at behovene kan »beregnes eller fastsættes efter ønske«, forekommer det uklart, hvilken rolle forfatteren tillægger behovsopgørelser. Det er endvidere vanskeligt at forestille sig, hvordan fastlæggelse af outputkrav kan benyttes i universitetsplanlægning. Vor baggrund for at diskutere normaltals anvendelighed er netop de praktiske problemer ved at måle output fra et universitet.

Når forfatteren i svaret fremhæver aldrig

i sin »vildeste fantasi« at have forestillet sig, »at nogen skulle kunne finde på at bruge en models beregningsresultater direkte ved en budgetfordeling«, må dette vist være et område, hvor holdningen er ændret mellem 1971 og 1973. I artiklen hed det (p.291), »at det er en realistisk mulighed direkte at anvende modellen i en forhandlingssituation f.eks. via en edb-terminal«.

Vi finder ligesom forfatteren, at det er ønskeligt, at planlægningsmetoden giver hurtig konvergens, og at sektorerne har incitament til at give korrekte informationer. Det må dog påpeges, at sådan som forfatterens metode nu foreligger beskrevet, er der *intet, der sikrer konvergens*, og *intet, der kan sikre korrekte informationer* fra sektorerne. Under de samme forudsætninger, hvorunder forfatteren implicit arbejder, findes imidlertid adskillige planlægningsmetoder, hvor begge disse problemer er løst.

Derimod er vi helt uenige med forfatteren i, at man i »de traditionelle decentraliserede planlægningsprocedurer . . . forudsætter at sektorerne kender og accepterer den centrale målsætning inden ressourcefordelingsprocessen påbegyndes«. Denne opfattelse må skyldes en misforståelse af store dele af litteraturen om økonomisk planlægning, herunder de af os tidligere nævnte arbejder, samt en manglende fortrolighed med det for økonomer velkendte begreb Pareto-optimalitet. Det er kun inden for den såkaldte team-teori, at man gør en så restriktiv antagelse.

Vi ser frem til artiklen i *Swedish Journal of Economics* og håber, at vore kommentarer kan medvirke til en afklaring af den forelåede planlægningsmetodes egenskaber.

*Rolf Norstrand og Sten Sverdrup-Jensen
Økonomisk Institut, Københavns Universitet*